Cana 10 hr. Pierasyłka apłačana ryčałtam

Nr. 50 (691). Wilnia, Niadziela 6 Śniežnia 1936 h. Hod XII (XX)

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА | BIEŁARUSKAJA KRYNICA

Palityčnaja, hramadzkaja i litaraturnaja hazeta.

Adras Redakcyi i Administracyi: WILNIA, ZAWALNAJA 1—1 (Wilno, Zawalna 1—1). Redakcyja adčyniena ad 9 hadz. ran. da 4-aj uwieč.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Košty wydawańnia pakrywajuć składki. Składka u hod 4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy — 1 zał.

Бязбожнасьць сярод сялянскай моладзі

Перажываем час пераацэнкі розных вартасьцяў — социяльна-палітычных, агульна - культурных, рэлігійных. Бачым гэта ў сучасных палітычных і соцыяльных падзеях, у рознага роду літаратуры, у настроях шырокіх грамадзкіх масаў. У гэтым артыкуле хочам закрануць справу пераацэнкі ў душы сучаснага чалавека вартасьцяў рэлігійных. Працэс гэтай пераацэнкі адбываецца сяньня відавочна Усюды і ўсьцяж чуем аб крызысе рэлігіі, аб масавым бязбожніцтве нават сярод сялянства, а так-жа аб адраджэньні рэлігіі ў жыцьці ў многіх асяродках і ў літаратуры. На гэты раз мы тут хочам зьвярнуць увагу нашага грамадзянства на нэгатыў рэлігійнага жыцьця, на крызыс рэлігіі, на масавае пашырэньне бязбожнасьці сярод беларускага сялянства. Увагі свае ў гэтай справе мы абапром на фактах і зробім з іх адпаведныя высновы.

Справа бязбожнасьці сярод нашага сялянства адносіцца прадусім і бадай выключна да маладога пакаленьня агулам і да моладзі ў асобнасьці. Пад словам бязбожнасьць у нас звычайна разумеюць: рэлігійны індыфэрэнтызм (незацікаўленасьць рэлігіяй, рэлігійную роўнадушнасьць), нехаджэньне ў царкву ці касьцёл на набажэнствы, непрактыкаваньне рэлігіі, благое жыцьцё ў сэнсе маральным, або нават жыцьцё якой адзінкі арыгінальнае, не такое як усіх, нязвычайнае. Ясна, што гэта ўсё агулам бяручы часта сапраўды бывае праявай рэлігійнага непарадку ў душы чалавека, рэлігійнага крызысу, а часам нават праявай свайго роду атэістычнага, бязбожнага псыхічнага настрою, але незаўсёды і ня ў кожнага. Вось-жа і мы, калі гаворым тут аб бязбожнасьці маладога нашага сялянскага пакаленьня, дык маем на думцы бязбожнасьць у значэньні пазытыўным, бязбожнасьць дзейную і рашучую, бязбожнасьць, якая сапраўды ніякім іншым словам ня можа быць і названа. А на нашым сяле ад некаторага часу пачынае ня толькі праяўляцца, але нават і пашырацца іменна гэткая — рашучая, дзейная, баявая бязбожнасьць.

Знаем мясцовасьць, дзе беларуская моладзь масава адведвае час-ад-часу магілу свайго таварыша, вывешвае сьцягі з надпісам: «ён ніколі ня верыў у Бога», робіць такія-ж выкрыкі, а так-жа пяе бязбожныя, богахульныя песьні. Пачатак аднэй з такіх песьняў мы знаем, але дзеля яе вульгарнасьці, маральнага і культурнага прымітывізму, а так-жа дзеля яўнага богахульства, мы тут замясьціць не адважваемся. І гэткія бязбожніцкія выступленьні сярод беларускай сялянскай моладзі, гэта факты не адасобненыя, але, нажаль, у такой ці іншай форме паўтараюцца даволі часта. Пры гэтым адзначаем, што праявы баявога бязбожніцтва ў нас здараюцца, як сярод праваслаўных, так і сярод каталікоў.

Тымчасам барацьба з гэтай хворасьцяй душы нашай моладзі розных пакліканых да гэтага дзейнікаў у сьвятле фактаў выглядае гэтак. Нешта пара месяцаў таму падчас пастырскай візытацыі Пінскі біскуп суфраган Неміра ў Гайніне, Мядзьведзіцкай парафіі, абразіўся на людзей, якія прыйшлі яго спаткаць з хлебам і соляй і... адважыліся прывітаць яго ў сваей роднай беларускай мове.

Праваслаўная вышэйшая духоўная ўлада, аб чым шырока пісалі мы ў адным з папярэдніх нумароў нашай газэты, апрабавала польскі тэкст літургіі, паводле якога ўжо час-ад-часу адбываюцца па цэрквах набажэнствы, замест адвечнага літургічнага царкоўна-славянскага тэксту.

Беларусы каталікі, аб чым ужо нашы чытачы добра ведаюць, нядаўна прасілі сваю каталіцкую духоўную ўладу, каб дала ім для набажэнстваў адзін з віленскіх касьцёлаў, якіх у Вільні хватае і з якіх некаторыя стаяць дасłоўна пустымі. Просьба гэта не давяла да нічога. Сьпярша быў абяцаны касьцёл сьв. Ганны, а пасьля адмоўлены з тэй прычыны, што быццам маглі-б прыйсьці нейкія хуліганы і сілай беларусаў з гэнага касьцёла выкідаць.

Ад 10 да 15 лістапада сёлета ў Вільні адбываўся душпастырскі курс. Калі была гутарка аб парафіяльных бібліятэках, як адным із спосабаў барацьбы з бязбожнасьцяй на сяле, адзін з прысутных ксёндз беларус унёс на пісьме прапанову, каб у гэныя бібліятэкі дапусьціць і беларускія кніжкі як зьместу рэлігійнага, так і адпаведнага сьвецкага. Старшыня курсу, ведамы эндэк ксёндз Цыраскі, пробарш у большасьці беларускай парафіі ў Васілішках, Шчучынскага павету, заявіў, што калі гэна прапанова ня ёсьць гэрэзіяй, дык ёсьць палітыкай і адкінуў яе, не падаючы нават пад галасаваньне. Было гэта ў прысутнасьці духоўнай улады, якая на гэта ўсё сусім не рэагавала.

Да гэтых усіх фактаў мы сьведама не дадалі ніякага вытлумачэньня аб адносінах іх да справы пашырэньня бязбожнасьці на беларускім сяле, бо адносіны гэныя самі сабой ясныя.

На заканчэньне гэтага артыкулу далучаем наступныя ўвагі:

а) бязбожнасьць сярод цёмных, часта няграматных масаў, ёсьць рэчай бяз ўвагі на тое, які хто мае сьветагляд, ёсьць рэчай бязумоўна шкоднай для духовага здароўя народу і ў далейшым можа гэты народ давесьці да вынікаў проста трагічных.

b) Самае нараканьне на гэтую небясьпечную праяву, а так-жа на камуністаў, масонаў, жыдоў, сэктантаў і г.д. нічога тут не паможа. Тут патрэбна культурная, ідэйная, вытрывалая, шчырая праца.

c) Працу такую зможа павесьці толькі роднае народу беларускае як каталіцкае, так і праваслаўнае духавенства, якое сяньня ад свайго народу адсунута, а якое ў народзе ў сваей душпастырскай працы, асабліва што да ўжываньня беларускай мовы, мусіць мець поўную свабоду.

d) Праца рэлігійная раз назаўсёды мусіць адцзяліцца ад усякіх капіталізмаў, фашызмаў, зьвярыных нацыяналізмаў і рашуча стаць на шлях чыстага, праўдзівага хрысьціянства.

Масавыя рэвізіі ў беларусаў у Вільні

У суботу 28 лістапада 1936 г. ад гадзіны 6-ай рана да гадзіны 3-яй па паўдні ў беларускіх інстытуцыях і ў некаторых беларускіх дзеячоў у Вільні тайная і мундуровая паліцыя праводзіла рэвізію шукаючы «broni, amunicji i materjałów wybuchowych».

Рэвізія зроблена, між іншым, у гэткіх інстытуцыях: 1. у рэдакцыі газэты „Беларуская Крыніца“, 2. у Беларускім Каталіцкім Выдавецтве, 3. у Беларускім Інстытуце Гаспадаркі і Культуры, 4. у Беларускім Студэнцкім Саюзе, 5. у Таварыстве Беларускай Школы. Акрамя таго зроблена рэвізія ў наступных беларусаў: 1. Я. Пазьняка — старшыні Беларускага Народнага Аб'яднаньня, 2. Кс. Адама Станкевіча — рэдактара „Chryścijanskaj Dumki“, ведамага культурна-грамадзкага беларускага дзеяча, 3. інж. Ад. Клімовіча — старшыні Беларускага Нацыянальнага Камітэту, рэдактара «Самапомачы» і „Wiadomości Białoruskich“, 4. у Ад. Дасюкевіча — рэдактара «Беларускай Крыніцы», 5. у Р. Шырмы — сябры Галоўнай Управы Т-ва Бел. Школы, ведамага рэгента Беларускага Хору ў Вільні, 6. у С. Паўловіча — ведамага царкоўнага дзеяча, аўтара цэлага раду беларускіх кніжак і падручнікаў, 7. у мгра Я. Шутовіча — сакратара Беларускага Інстытуту Гасп. і Культуры, сябры ЦК-БНА і рэдактара літаратурна-навуковага квартальніка «Калосьсе», 8. у Я. Найдзюка — сакратара Беларускага Народнага Аб'яднаньня і рэдактара «Шляху Моладзі», 9. др. Я. Малецкага, сябры ЦК-БНА, 10. Альф. Шутовіча — выдаўца «Беларускай Крыніцы», 11. у Я. Багдановіча — выдаўца «Шляху Моладзі», 12. у Аўг. Аніські, 13. у В. Склубоўскага, 14. др. Фр. Грышкевіча, 15. у А. Каткавічанкі, 16. у В. Тумаша, 17. др. Ст. Станкевіча, 18. у М. Караленкі і інш.

Падчас рэвізіі забраны, між іншым, да расьледаваньня: акты Беларускага Нацыянальнага Камітэту, акты Беларускага Народнага Аб'яднаньня і Беларускае Хрысьціянскае Дэмакрацыі, акты Беларускага Студэнцкага Саюзу, акты Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры, акты Таварыства Беларускай Школы, акты Беларуска-Літоўскага Каталіцкага Камітэту, карэспандэнцыі і рукапісы «Беларускай Крыніцы», архіў і адрасы «Самапомачы» і «Wiadomości Białoruskich», «Шляху Моладзі», матар'ялы „Chryścijanskaj Dumki“, прыватны архіў і карэспандэнцыю Кс. Адама Станкевіча, Я. Пазьняка, інж. А. Клімовіча і іншых.

Судзьдзя сьледчы паведаміў заінтэрасаваныя ўстановы і асобы, што вышэйапісаную рэвізію „w celu odnalezienia materjału kompromitującego“ пастановай з дня 29 лістапада 1936 году зацьвердзіў.

У рэдакцыях: „Роднага Краю“, «Беларускага Фронту» і людзей, што каля гэтых часапісаў гуртуюцца, рэвізіяў ня было.

Спыненьне дзейнасьці Т-ва Беларускае Школы

Віленскія адміністрацыйныя ўлады 2.XII.1936 г. спынілі (завесілі) дзейнасьць Таварыства Беларускае Школы.

Галоўная Управа Т.Б.Ш. падае супроць гэтай пастановы віленскіх адмін. уладаў рэкурс да вышэйшых уладаў у Польшчы.

Z hazet.

„Wialikaja ale zabytaja sprawa"

Pad hetkim nazowam u apošnim № 12 (za miesiac listapad 1936 h.), pryświačanym biełaruskaj žanockadziawočaj sprawie, časapisu biełaruskaj moładzi „Šlach Moładzi" znachodzim artykuł, u jakim miž inšym čytajem:

„Nacyjanalna-adradženskaja praca Biełaruskaha Narodu, apošnimi časami, uwa ŭsich badaj halinach žyćcia pryjmaje što-raz šyrejšy i bolšy razmach. Mima adnak šyrokaha postupu, mima taho, što biełaruski ruch źjaŭlajecca siańnia wialikim, masawym i mahutnym, biełaruskija žančyny badaj zusim nia pryjmajuć u im arhanizawanaha ŭdziełu. Dziŭna heta tym bolš, što ŭ historyi svajho adradženskaha ruchu majem mnoha zasłužanych žančyn baraćbitak i paetak, jak Ciotka, Kanstancyja Bujło, i inšyja, a tak-ža što i ciapier jość sapraŭdy wydatnyja adzinki, jak hram-ki: L. Wojcikawa, N. Arsieńniewa, M. Milučanka i šmat inšych starejšych i małodšych. Jość, praŭda, bieł. žanockaja arhanizacyja, ale jana adnabokaja, achaplaje tolki maleniačkuju častku bieł. žančyn u Wilni i apošnimi hadami nijakaje dziejnaści nie prajawiła. I heta ŭsio dziejecca ŭ nas tady, kali žančyny inšych narodaŭ daskanalna sarhanizawanyja, wiaduć šyrokuju hramadzkuju i kulturna-aświetnuju pracu, zamianiajučy i časta apiaradžajučy mužčyn.

Nia hledziačy adnak na toje, što biełaruskaje žanoctwa jość arhanizacyjna adstałym, nia možna skazać, kab jano nie adyhrywała nijakaje pawažnaje roli ŭ biełaruskim žyćci. Bo biełaruskaja žančyna spaŭniaje wialikuju rolu, hadujučy swaich dziaciej u rodnaj mowie, upajwajučy ŭ ichnija dušy luboŭ da svaich rodnych pieśniaŭ, zwyčajaŭ, da rodnaha kraju, da swajho narodu, biez čaho sapraŭdy ciažka było-b baranicca ad asymilacyi. Biełaruskaja žančyna tworyć bahaćcie bieł. narodnaje kultury, wydumwajučy i wytykajučy ŭzorystyja dywany, pościłki, ručniki, pajasy, nastolniki. Biełaruskaja žančyna moža najbolš pryčyniajecca da zachawańnia našaje nacyjanalnaje kultury. Słowam, biełaruskaje žanoctwa maje wialikija zasłuhi pierad swajej Baćkaŭščynaj; zasłuhi hetyja adnak pawinny być jašče bolšyja. Dumajem, što *para ŭžo biełaruskim žančynam, asabliwa maładym intelihientkam, uziacca za šyrejšuju, arhanizawanuju, biełaruskuju hramadzkuju i kulturna-aświetnuju pracu*, tym bolš, što maładoje wiaskowaje žanoctwa— biełaruskija dziaŭčaty — da hetaha imknucca"...

Sapraŭdy parušanaja sprawa „Šlacham Moładzi" wielmi ważnaja i dziela hetaha pažadana, kab jana znajšła wodhuk siarod biełaruskich žančyn. Dobra było-b tak ža, kab z uspomnienym numaram „Šlachu Moładzi" jak najšyrej paznajomilisia biełaruskija dziaŭčaty, bo ŭ im mnoha jość pryhožych wieršaŭ, u jakich apisana žanockaja dola i praca, šyrokaje apisańnie dziejnaści biełaruskaje paetki i rewalucyjanerki Ciotki i inšych cikawych matarjałaŭ.

З беларускага жыцьця

Беларуская дэлегацыя да польскага Ураду і цэнтральнай улады Праваслаўнае Царквы ў Польшчы. Узьвязку з паданымі мэморыяламі ад Т-ва Бел. Школы і Бел. Інст. Гасп. і Культуры Старшыні Рады Міністраў і Міністру Асьветы ў справе беларускага школьніцтва і зашкольнай асьветы, а так-жа Мітрапаліту Дзянісу ў справе навучаньня рэлігіі праваслаўных беларусаў пабеларуску—2.XII. выехала ў Варшаву да гэтых уладаў беларуская дэлегацыя ў наступным складзе: С. Паўловіч, Др. С Грынкевіч і М. Дварэцкі.

Суды. У Віл. Акр. Судзе 1.XII. разглядалася судовая справа рэд. Я. Пазьняка за надрукаваньне ў „Бел. Крыніцы" адозвы „За родную школу." Справа прарвана, і Суд зажадаў ад Школьных Куратарыяў — Віленскага, Беластоцкага і Палескага дадзеных аб падаваных беларусамі дэклярацыях за беларускую школу і аб беларускім школьніцтве агулам.

Наступныя суды над рэд. Пазьняком у Віл. Акр. Судзе адбудуцца 14 і 17.XII.; у судзе Гарадзкім—12.XII.

Рэфэрат. У нядзелю 29.XI у залі Віл. Аддзелу Бел. Інст. Гасп. і Культуры кс. Я. Гэрмановіч прачытаў вельмі цікавы рэфэрат аб Манджурыі. Народу, як заўсёды на беларускіх рэфэратах, было многа.

„Андрэйкі—Міколкі." Беларускія студэнты, аб'еднаныя ў Б.С.С., 28 XI. ладзілі таварыскі вечар „Андрэйкі-Міколкі," які адбыўся з вельмі карыснай і культурнай сатырай—самакрытыкай.

„Сьветач Беларусі" № 2 (10), лістапад 1936 г., выйшоў з выстрыжанымі картамі пасьля канфіскаты.

U litoŭcaŭ

Chto i skolki ŭ Litwie atrymaŭ dwornaj ziamli. Jak wiedama, u Litwie była prawiedziena ziamielnaja reforma, pawodle jakoj dwornymi ziemlami nadzieleny: achwotnikiżaŭniery, biezziamielnyja, wiaskowyja rabotniki, biezziamielnyja wiaskowyja ramieśleniki, dwornyja arandatary i sialanie małaziamielnyja. Usie hetyja asoby razam atrymali 353,555 ha ziamli. Apračа hetaha dwornaj ziamli atrymali roznyja ŭstanowy, jak školy, prytułki, špitali, haspadarčyja arhanizacyi. Na arhanizawańnie prykładnych haspadarak pajšło 8.477 ha dwornaj ziamli. Jašče astałosia rasparcelawać 20,000 ha tej-ža dwornaj ziamli, jakaja tak-ža pojdzie na padobnyja mety. Ahułam dahetul ad dwaroŭ uziata: 566.350 ha aromaj ziamli, 506.000 ha lasoŭ i 50.000 ha wazioraŭ, usiaho razam 1 122.350 ha.

Wyrab wina i piwa. Sioleta ŭ Litwie značna pabolšaŭ wyrab wina i piwa. Za 8 pieršych miesiacaŭ 22 brawary, što honiać wino na prodaž, wyhnali 506,400 litraŭ wina, jakoha pradali 394 000 litraŭ. Letaś za hety samy čas wina było wyhnana 224,400 litraŭ, a pradana 187,700 litraŭ. 10 brawaroŭ piwa wyhnali 4.890,000 litraŭ piwa.

Zabarona wywazu zbožža. Litoŭski ŭrad zabaraniŭ wywozić zahranicu zbožža. Zrabiŭ jon heta dziela taho, kab zawialiki wywaz zbožža zahranicu nie adbiŭsia drenna na hadoŭli žywioły, jakaja ciapier u Litwie duža šyroka i pamysna raźwiwajecca.

Uznoŭ wywaz husiej Litwa sioleta ŭznoŭ atrymała ŭ Niamieččynie zakaz na 46.000 husiej. Sialanam płacicca za huś pa 6 litaŭ.

*

Palicejskija rewizii ŭ litoŭcaŭ. Ab palicejskich rewizijach ŭ staršyni Litoŭskaha Nac. K-tu ŭ Wilni 23 XI. sioleta my pawiedamlali ŭ prošłym numary našaj hazety. Ciapier dawiedwajemsia, što 25.XI. hetkija rewizii adbylisia i ŭ mnohich inšych litoŭskich wilenskich ustanowach i dziejačoŭ, a imienna: i ŭ Lit. Nac. Kamitecie, u Lit. Nawukowym T-wie, u T-wie „Rytas", u T-wie św. Kazimiera, u T-wie Dabradziejnym, u Sajuzie Lit. Wučycialoŭ, u Ksiandzoŭ: Čybirasa, Bielaŭskaha i Taškuna, u J. Macejki, V. Budrewiča, u dr. Ligejki, adw. A. Juchniewiča, u dyr. Lit. Himnazii M. Šikšnisa, u A. Cicenasa, J. Jankoŭskaha, u staršyni T-wa „Kultura" A. Krutulisa, u A. Buraka, Viščinisa, B. Račinskaha, i ŭ inš. Bližejšyja wyniki hetaj rewizii pokulšto niawiedamy.

Budžetnaja sesija Sojmu i Senatu

Prezydent I. Maścicki rasparadžeńniem z dnia 28 XI 36 adkryŭ u hetym ža dni zwyčajnuju sesiju Sojmu i Senatu. Pieršaje pasiedžańnie Sojmu adbyłosia 1.XII, a Senatu 3.XII. Na pasiedžańniach hetych razhladalisia sprawy dziaržaŭnaha budžetu.

Na pieršym pasiedžańni Sojmu premjer hien. Sławoj-Składkoŭski i ministar skarbu Kwiatkoŭski skazali wialikija pramowy.

Premjer Składkoŭski ŭ swajej pramowie pradstaŭlaŭ dziejnaść cełaha ŭradu i miž inšym zajawiŭ, što ŭ Polščy ekanamična-haspadarčaje pałažeńnie pawoli papraŭlajecca.

Ministar Kwiatkoŭski dziejnaść uradu i wyniki hetaj dziejnaści pradstawiŭ Sojmu fachowa i padrabiazna.

Sojm dalej razhladaje ŭradawy prajekt dziaržaŭnaha budžetu na 1937-38 hod.

Kanhres Sawietaŭ

My ŭžo padawali, što 25 listapada pačaŭsia Kanhres Sawietaŭ SSSR, na jakim razhladajecca prajekt nowaj sawieckaj kanstytucyi. Na pieršym pasiedžańni wystupiŭ z pramowaj Stalin, jak referent kanstytucyjnaha prajektu. Stalin haworačy ab kanstytucyi z naciskam padčyrknuŭ, što ŭ warunkach sawieckaha bytu niama miesca dla systemy mnohapartyjnaj i moža isnawać tolki adna kamunistyčnaja partyja, jakaja reprezentawać maje sialan i rabotnikaŭ — hetyja dźwie klasy hramadzianstwa, jakija isnujuć u SSSR.

Stalin, miž inšym, adznačyŭ, što sajuznyja respubliki majuć prawa karystacca 17 parahrafam kanstytucyi, u jakim haworycca ab wystupleńni nacyjanalnaj respubliki z SSSR — tolki tyja, katoryja nie akružany Rasiejskaj Sawieckaj Respublikaj.

Ahułam kažučy, Stalin staić za pryniaćcie prajektu kanstytucyi biez paprawak, dyk treba spadziawacca, što hetak i budzie.

Pryhetym treba źwiarnuć uwahu na charakternuju zajawu na Kanhresie pradstaŭnika Biełaruskaj Sawieckaj Respubliki Hаładzieda. Hety pradstaŭnik miž inšym zajawiŭ, što ŭ Biełaruskaj Sawieckaj Respublicy jość **„warožyja biełaruskija nacyjanalisty"**, jakich Haładzied abiacaje wyniščyć.

Бацькі Беларусы! Вучэце сваіх дзетак беларускае граматы!

Дамагайцеся роднае беларускае школы!

У братоў украінцаў.

„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР."

Усебаковае разьвіцьцё украінскага жыцьця ня было-б магчымым, каб ня было сваей собскай цьвёрдай асновы — сьведамага сялянства. Вялікую ў гэтым заслугу мае фаховая арганізацыя украінскіх земляробаў „Сільський Господар." Гэта арганізацыя існуе ўжо больш 35 гадоў. Заснавалі яе ў 1899 г. у с. Олэсько, Золачэўскага, павету два сьвяшчэньнікі: Тамаш і Юльян Дуткевічы. Спачатку было гэта зусім невялічкае Таварыства. Думка аб ім аднак мусіла быць вельмі насьпеўшай і мусіла трапіць на добры грунт, бо за няцэлыя тры гады (у 1902 г.) Т-ва пашырылася ўжо на цэлую Галіччыну, так што ў 1904 годзе цэнтралю Таварыства трэба было перанесьці ў Львоў.

Разам з пераносам цэнтралі Таварыства у Львоў, пашыраецца й круг ягонай дзейнасьці. Да гэнага часу „Сільський Господар" меў за заданьне толькі вучыць земляробаў добра гаспадарыць. Цяпер-жа гэта самае Таварыства з канешнасьці мусіла ўзяць на сябе і яшчэ адзін цяжкі абавязак — бараніць селяніна ад вызыску аб'еднаных гандляроў, прамыслоўцаў і іншых п'явак на сяле. Каб павесьці гэткую важную работу, патрэбны былі людзі. І яны знаходзяцца ў гадзіну патрэбы. Такім чалавекам у ўкраінцаў быў Др. Аўгень Олэсныцькый, адвакат у г. Стрый. Ён ўзяў на сябе ў 1909 г. цяжкую працу кіраваньня „Сільським Господаром," стаўляючы ясна справу, што мала вучыцца толькі добрай гаспадарскай тэхнікі, — трэба так-жа браць у свае рукі земляробскую палітыку. У праціўным выпадку земляроб ніколі не дачакаецца пладоў свае працы.

У чым-жа мела быць гэта земляробская (аграрная) палітыка?

Земляробская палітыка гэта вырашэньне ўсіх спраў, якія датычаць земляроба, гэтым-жа самым земляробам, эвэнтуальна пры ягоным чынным учасьці. Гэткімі справамі зьяўляюцца: арганізацыя крэдыту (пазычак), устанаўляньне падаткаў, кіраваньне гандлем збожжа, скаціны, сьвіней, дапусканьне на краёвы рынак земляробскіх тавараў заграйнічных і г. д.

Нованазначанымі шляхамі „Сільськый Господар" шпарка разьвіваўся: павялічваўся лік сяброў у нізавых гуртках т-ва, рос лік філіяў (аддзелаў) паветавых, магутнела праца ў цэнтралі.

Выбух вайны, колькіразовы перагон ваеннай хвалі ўпоперак краю мала спрыялі разьвіцьцю Таварыства. І аднак, як толькі кончылася сусьветная вайна, знача ўвосені 1918 г., „С. Господар" узноў акрэп, бо зразу налічыў 88 філіяў, з 1815 вясковымі гурткамі і 83 400 сябрамі, аплаціўшымі свае складкі. Але і гэтым разам ня суджана было йшчэ найлепшым, найгарачэйшым сыном украінскага народу ўзяцца за творчую гаспадарскую працу. І толькі калі, пасьля заканчэньня гістарычных змаганьняў Народу за сваю дзяржаўнасьць, у сёлы і мястэчкі пачалі варочацца дзейныя людзкія сілы, здабыўшыя ня раз за гэты час і фаховую гаспадарскую асьвету, тады паўстае думка аднавіць працу ў „Сіль. Господары." Але край быў спустошаны вайной. Дык трэба было думаць наўперад аб тым, як здабыць кусок хлеба на штодзень. Дзеля таго ў першую чаргу ўсё жывое й дзейнае сьціравала свае сілы ў бок коопэрацыі. Гэта быў крок правільны. Коопэрацыя пачала расьці і прыносіць карысьці. Але ад пэўнага месца для разьвіцьця самой коопэрацыі патрэбным было фаховае прыгатаваньне земляробаў. Над гэтым сама коопэрацыя беспасярэдна працаваць не магла, бо мела іншыя заданьні. Затое аказалася магчымым супрацоўніцтва коопэрацыі з фахова-земляробскім „Сіл. Господаром." І гэта дало магчымасьць разьвіць працу да нябывалых дагэтуль разьмераў.

На Надзвычайным Агульным Сходзе „Сіл. Господара" 11 ліпня 1929 г. абноўлены быў Статут Т-ва, якое ясна пастанавіла, што

1. „Сіль. Господар" мае быць клясавай арганізацыяй украінскага сялянства і будзе весьці барацьбу за здабыцьцё належных украінскаму сялянству правоў; будзе заступаць украінскіх сялян навонкі ды гуртаваць іх у сваей арганізацыі;
2. „Сіль. Господар" будзе вучыць земляробаў правільна гаспадарыць ды будзе весьці іх да поступу й дабрабыту;
3. „Сіль. Господар" будзе працаваць у першую чаргу ў цесным паразуменьні і пры падтрыманьні свaей-жа украінскай земляробскай коопэрацыі ды другіх украінскіх гаспадарскіх і культурна-асьветных арганізацыяў.

Гэтыя новыя вехі паказваюць, што кіраўнікі Таварыства ўхапілі, як кажуць, жыцьцё за пульс. Доказам гэтага можа служыць узрост лічбы гуртоў Т-ва, а так-жа ўзрост лічбы экзэмпляраў друкаванага органу Т-ва, двутыднёвага часапісу „Сільськый Господар." Вот-жа, што датыча гуртоў Т-ва, дык лік іх у 1927 г. ледзь перавышаў пару дзесяткоў, тады як

Baraćba z Kaminternam ci fašystaŭski wajenny sajuz?

U prošłym numary my padawali, što Niamieččyna z Japonijaj zaklučyli prociŭbalšawicki sajuz.

Hety fakt paŭstańnia japonska-niamieckaha sajuzu źwiarnuŭ na siabie ŭwahu ŭsiaho palityčnaha świetu. I nia dziwa, bo-ž heta sajuz tych dziaržaŭ, jakija ciapier u siabie majuć unutry wajennyja zachopnickija nastroi, dyk i nichto nia wieryć, što hetyja dziaržawy buduć tolki ŭ siabie zmahacca z kamunizmam sajuznaj spałučanaj siłaj. I jaki-ž sens Niamieččynie z Japonijaj zaklučać tolki hetki sajuz. Dziela hetaha prychodzicca ŭważać, što heta fašystaŭska-wajenny sajuz.

Treba spadziawacca, što da hetaha sajuzu dałučycca i fašystaŭskaja Italija, jakaja maje pryznać japonski twor — niezaležnaść Mandžuryi, a Japonija (taksama i Niamieččyna) pryznała aneksiju Abisynii.

Słowam, fašystaŭskija dziaržawy ścisła supracoŭničajuć u mižnarodnaj palitycy i abjednywajucca ŭ wajenny sajuz.

U aŭtorak 8.XII.1936 h. u dzień Niepawinnaha Pačaćcia Dz. M., u kaściele św. Mikałaja ŭ Wilni, a hadz. 7-aj rana adbuducca ŭračystyja

RARATY

NA INTENCYJU PRACOŬNYCH MIESTA WILNI.

Imšu św. adprawić Ks. Superjor J. Hermanowič, a kazańnie, jak i letaśs, kaža Ks. Ad. Stankiewič. Padčas nabaženstwa budzie śpiawać Biełaruski Kaścielny Chor.

Na hetyja Raraty ŭsie wietliwa zaprašajucca.

Roznyja wiestki

Z POLŠČY

Polskija biblijateki na „Kresach Wschodnich". Niekatoryja polskija arhanizacyi, dziela taho kab nie asymilawalisia...palaki... na „Kresach Wschodnich..." pastanawili arhanizawać polskija „wendrowne" (pieranosnyja) biblijateki... — Nam, biełarusam, dbajučy ab dabro biełaruskaści i dziela taho, kab biełarusy nie paddawalisia asymilacyi: polonizacyi i rusyfikacyi — treba zakładać swaje biełaruskija biblijateki i pašyrać swaje biełaruskija časapisy i knižki.

Sensacyjny praces. Aliwa wychodzić nawierch. 17.XI siol. u Akruž ·ym Sudzie ŭ Tarnowie adbyŭsia cikawy praces u sprawie fałšaŭ u časie wybaraŭ u Sojm, 8.IX 1935. Abwinawačanymi byli wučyciel Krul, pastarunkowy Jendžejčyk, Lech i Auhustyn za toje, što dasypywali hałasoŭ da ŭrny i ŭ śpisku hałasoŭ padali niaprawielnyja ličby, paimienna: zamiest 70 hałasoŭ — 326. Prysud sudu hetki: Krul dastaŭ 8 miesiacaŭ wastrohu, Jendžejčyk — 8 mies., Aŭhustyn — 6 mies. i Lech — 6 mies., z warunkowym zawiašeńniem kary na 3 hady.

Dobraja emerytura. Hazety pišuć, što b. premjer J. Jendžejewič atrymliwaje miesiačna emerytury 2,910 zł.

Katastrofy na čyhuncy. Niadaŭna ŭ Polščy kala Krakawa zdarylisia až try katastrofy ciahnikoŭ. Adna z ich zdaryłasia na stancyi Chaboŭcy, dzie wykaleilisia dwa wahony. Zabitych było 4 asoby i niekalki ranienych. Pryčyny katastrofy dasiul nia wyjaśnieny. Z niawyjaśnienych tak-ža pryčyn wykaleiŭsia paśpiešny ciahnik na stancyi Zabiežaŭ. Z pryčyny hetaje katastrofy było 7 asob raniena. Apača hetych, zdaryłasia jašče katastrofa ŭ Cienžkoŭcach, dzie wykaleiŭsia tawarny ciahnik. Achwiaraŭ u ludziach u hetaj katastrofie nia było, ale matarjalnyja škody wialikija.

Z ZAHRANICY

Nadzwyčajnaja sesija Rady Lihi Narodaŭ. 7-ha śnieżnia sioleta maje być sklikana Rada Lihi Narodaŭ na nadzwyčajnuju sesiju, u časie jakoj budzie razhledžana skarha hišpanskaha ŭradu ŭ sprawie niaŭmieświaniasia čužych uradaŭ u nutranyja sprawy Hišpanii.

Italijancy dalej zajmajuć abisynskija ziemli. Apošnim časam italijanskaje wojska pryśpiašyła akcyju zajmańnia wolnych dasiul abisynskich ziemlaŭ. I tak, miž inšym, italijancy zaniali m. Gora, Ałata i Uondo.

Dar-za-dar. Chodziać ćutki, što Italija pryznaje Mandžuryju dziaržawaj, a Japonija Italiju imperyjaj.

Hroznaje pałažeńnie na Siarodziemnym mory. U suwiazi z chatniaj hišpanskaj wajnoj, katoraja, miž inšym, adbywajecca i na wodach Siarodziemnaha mora, a tak-ža ŭ suwiazi z tym, što pa chwalach jahonych adbywajecca dastawa aružža, jak paŭstancam, tak i ŭradawym siłam, pałažeńnie na Siarodziemnym mory stałasia dawoli hroznym. Dziela hetaha na anhlijskich karabloch adklikany ŭrlapy ŭsim žaŭnieram, a Francyja na Siarodziemnym mory zhrupawała bolšuju kolkaść swaich wajennych karabloŭ.

Pasiedžańnie italijanskaje fašystoŭskaje rady. U Rymie niadaŭna adbyłosia pasiedžańnie hałoŭnaje fašystoŭskaje italijanskaje rady, na jakoj, miž inšym, ścwierdžana, što pierahawory italijanskaha ministra zahraničnych sprawaŭ Cijano stwaryli trywałuju padstawu supracoŭnictwa miž Italijaj, Niamieččynaj, Aŭstryjaj i Madziarščynaj. Apača hetaha, na henym pasiedžańni Musolini zajawiŭ, što Italija musić ciapier pryśpiašyć swaje zbrajeńni na mory i ŭ pawietry, kab umacawać swaju wajskowuju i haspadarskuju niezaležnaść. Z hetaha widać, što Italija dbaje ciapier naŭpierad ab zbrajeńni na mory, bo na suchapućci ličyć na pomač Niamieččyny.

Niamieččyna budzie pamahać zbroicca Japonii. Pawodle hazetnych wiestak, Niamieččyna maje dastaŭlać Japonii tanki i samaloty i hetym samym pamahać dazbrojwać japonskuju armiju. Z hetaha robiać wysnawy, što mir na Ŭschodzie budzie trywać tolki, kolki treba budzie času na dazbrajeńnie japonskaj armii, jakaja maje niekatoryja techničnyja niedachopy.

Strajk marakoŭ u Złuč. Št. Ameryki. U Niu-Jorku adbywajecca wialiki strajk marakoŭ (matrosaŭ) z handlowaj floty. Strajkuje tam samych tolki aficeraŭ bolš 4000. Strajk heny trywaje ŭžo bolš miesiaca, rasšyrajecca na ŭsiu Paŭnočnuju Amerykku i kanca jaho nia widać.

Pierapis nasielnictwa ŭ SSSR. Sawieckija ŭłady robiać pryhataŭleńni da pierapisu nasielnictwa ŭ celym SSSR, katory adbudziecca 6.I.1937.

Замест пісьмаў з вёскі.

Прысланыя з вёскі карэспандэнцыі ў „Бел. Крыніцу" падчас рэвізіі ў нашай рэдакцыі 28.XI забраны. Рэдакцыя.

Аб беларускай вёсцы.

Беларуская вёска жыве і дзеля гэтага пакрысе зьмяняе і вонкавы выгляд. Беларускае сялянства ня ёсьць такое пасыўнае і такое цёмнае, якім яго прадстаўляюць прыбышы ў сваіх газэтах і дакладах.

У працэсе народнага адраджэньня беларускае сялянства пaступова зьмяняе свой псыхічны пасыўны стан на адпорны і энэргічны характар дзеяньня.

Там, дзе пятнаццаць гадоў таму ня было ніякай сьведамасьці, ані нацыянальнай, ані соцыяльнай, там, дзе была толькі этнографічная беларуская маса „польскай веры" або веры рускай," цяпер ужо павырасталі змагары за беларускую народную справу і за справу лепшага, людзкага соцыяльнага жыцьця народу; там, дзе пятнаццаць гадоў таму ня ведалі, хто яны і ня знаві, чаго ім трэба — цяпер дамагаюцца беларускай школы, трэбуюць беларускай арганізацыі дзеля самаасьветы і дамагаюцца належнай зямельнай рэформы.

Словам, псыхіка беларускага сялянства зьмяняецца, зьмяняецца так-жа і спосаб думаньня ў галіне гаспадарчай. У думаньні нашага сялянства паўстаюць элемэнты актыўнасьці, вынаходзтва і ініцыятывы. Ужо нашае сялянства не фаталістычнае — не пакідае сваей долі на ласку некага. Адваротна, беларускае сялянства ўжо ў нейкую ласку некага ня верыць і сваей долі на гэтую ласку не аддае.

Ставячы сабе пытаньне — хто мае паправіць лёс нашага народу, асабліва ў галіне гаспадарчых патрэбаў вёскі — беларускі селянін разумее, што прадусім гэта ад самога сялянства залежыць і што дзеля гэтага патрэбнае шырокае ўсьведамленьне, патрэбнае агульнае зразуменьне сілы арганізацыі, а так жа патрэбны капітал і арганізаваная праца вялікай грамады, цэлага народу.

Ведае беларускі селянін, што вялікага капіталіста і прамыслоўца можа заступіць грамада людзей, зарганізаваўшыхся ў коопэрацыю. Так, беларускае сялянства гэта ўсё разумее, але каб яно сталася рэальна творчым, на гэта патрэбныя адпаведныя варункі. Гэтыя ж варункі ад нашага сялянства зусім незалежныя.

Тады, калі не могуць сярод нашага сялянства належна разьвіцца гурткі існуючых статутовых культурна-асьветных арганізацыяў, а разам з гэтым ня можа належна разьвіцца зашкольная асьвета сярод дарослай моладзі, якая вельмі ахвотна чытае беларускія кніжкі і газэты — аб шырэйшай гаспадарча-эканамічнай арганізаванай працы няма чаго й гаварыць. Дзеля расшырэньня гэткай працы, паўтараем, патрэбныя адпаведныя варункі; прадусім тут патрэбная ня чужая, але свая, зродненая з народам крывёй і духам, інтэлігенцыя, бо толькі свая інтэлігенцыя можа патрапіць наладзіць у сваім народзе вялікую агульную працу, якая, як кажуць „творыць цуды."

Агулам кажучы, поле да сяўбы ў нас ўжо гатовае—ўжо ёсьць сьведамасьць і зразуменьне ў народзе арганізаванай працы — ўжо трэба толькі сеяць, а плод будзе добры; патрэбныя толькі, яшчэ раз адзначаем, адпаведныя варункі; трэба каб у беларускіх масах разам з гэтымі масамі працавала беларуская інтэлігенцыя. п.

1932 г. было іх ужо 1.300*). Часапіс „Сільський Господар" друкаваўся ў 1926 г. у ліку 1.800 экзэмпляраў, а ў 1932 г. ўжо 10.200 (сягоньня 12.000) экзэмпляроў.

Схэма арганізацыйнага жыцьця прадстаўляецца гэтак: гурток, акружная філія (аддзел) і цэнтраля. Усё жыцьцё выходзе з гурткоў, якімі кіруюць аграномы, утрымліваныя з сяброўскіх складак і дапамогаў арганізацыяў коопэратыўных. Як прадуктыўна працуюць аграномы „С. Господара" і як іх дзеля таго цэняць самі украінскія земляробы, відаць з таго, што паміма новых і новых выпускаў маладых аграномаў, стала адчуваецца іх недастатак. Важнейшыя працы ў гуртку „Сільського Господара" наступныя: бібліятэка, пробнае поле, супольная барацьба з пустазельлем, карыстаньне на супалку з даражэйшых гаспадарскіх машынаў і снасьці, прыкладнае садоўніцтва і агародніцтва, арганізаваньне пасьбішчаў і выкарыстываньне няўжыткаў, фаховая жывёлагадоўля і вэтэрынарная помач, кантроля кармленьня і малочнасьці, арганізаваньне дапамаговых фондаў на выпадак згіненьня ці дарэзаньня скаціны (дабравольная страхоўка), праўныя парады, мэліорацыя і комасацыя, пчалярства, жаноцкія сэкцыі і ўрэшце фаховае вывучэньне земляробскае моладзі. Два апошнія пункты ў працы гурткоў „Сіль. Господара" сягоньня вельмі актуальныя. Між іншым на 6 месячным Курсе Гаспадыняўскіх Інструктарак „Сіль. Господара" сёлета (1936—1937 г.) ёсьць і адна беларуска.

Таварыства штогод сьвяткуе ўрачыста „Дзень Сільського Господара," які выпадае на дзень 16 мая, — угодкі скасаваньня паншчыны ў Галіччыне.

Доўгалетнім і заслужаным старшынёй Таварыства быў да сёлета пралат крылашанін Т. Войнароўскі, які сёлета ўступіў толькі з увагі на свой высокі век і слабое здароўе. Новым старшынёй Т-ва выбраны Мірон Луцкі, дагэтуляшні дырэктар гадавога Практычнага Курсу Земляробства для абсольвэнтаў сярэдніх школ у Янчыне і віцэ-старшыня Львоўскай Земляробскай Палаты. Арганізацыйнай жа спружынай і ініцыятарам сьмелых пачынаньняў Т-ва ў апошніх гадох зьяўляецца Галоўны дырэктар Т-ва Д-р Е. Храпливий, пры супрацоўніцтве цэлага штабу дазнаных аграномаў.

Асобнай ўрэшце заўвагі заслугоўвае справа украінскага фахова-земляробскага школьніцтва. З пяцёх школ гэтага тыпу, толькі адна школа (ў Каршаве каля Каламыі ў Галіччыне) належала да „Сільського Господара." Рэшта прадстаўляецца гэтак:

Прыватная земляробская хлапцоўская школа Т-ва „Просвіта" у Мылованьню (пошта Стрыганцы над Днястром). Навучаньне трывае 11 месяцаў — ад 20 студня да 20 сьнежня. У школу прыймаюцца хлопцы (мужчыны) ў веку ад 15 да 24 гадоў, якія вучацца працаваць ня толькі на сваіх гаспадарках, але прыгатаўляюцца да працы ў земляробскіх і коопэратыўных арганізацыях. Запіс да 1 сьнежня прыймае Управа Школы. Упісовыя каштуюць 10 зл., а навука і пражыцьцё па 25 зл у месяц.

Малачарская школа Маслосоюзу" ў Стрыю (вул. Шэвчэнка 5) разьвілася з малачарскіх курсаў. У школу прыймаюць кандыдатаў найменш 18 гадовых, адбыўшых практыку ў аднэй з районных малачарняў „Маслосоюзу". Навука дармовая і трывае 1 год. Запіс 30 зл., утрыманьне ў месяц каля 35 зл. Заявы ў школу прыймае „Маслосоюз" у Львове (вул. Б. Гловацкага 23).

Сельска-гаспадарская школа ў Шыбалыні, каля Беражан. Гэта школа існуе ад 1933 г. Навучаньне пачынаецца 1 лістапада і трывае адзін год. Прыймаюць туды хлапцоў і дзяўчат не малодшых 14 і ня старшых 20 гадоў. Мэта школы: навучыць гаспадарыць паступовa на дробнай (да 10 гэктараў) гаспадарцы, умець даць сабе раду ў жыцьці і быць карысным для грамадзянства. Дзяўчаты акрамя таго вучацца хатняй гаспадаркі (варыць, пячы, мыць, весьці дом), шыцьця, крою і ручных работ. Кошт навучаньня і ўтрыманьня месячна 25 зл., упісныя аднаразова 10 зл. Заявы да 30 верасьня кожнага году прыймае Дырэкцыя Школы ў Шыбалыні, пошта Беражаны. — Апякуецца гэтай школай Т-ва „Рідна Школа."

Урэшце **Дзяржаўны Земляробскі Ліцэй у Чэрніцы** адчынены ў 1935 г. Прыймаюцца кандыдаты з гадавой практыкай, якія скончылі найменш 6 кляс гімназіі і лічаць сабе ад 17 да 21 году. Акрамя фаховых прадметаў, у праграму Ліцэю ўходзяць так-жа прадметы агульнаасьветныя. За навуку ў год плаціцца 220 зл. Утрыманьне ў інтэрнаце Ліцэю каштуе 30 зл. у месяц. Усякія інфармацыі аб Ліцэю дае ягоная Дырэкцыя: Чэрніца, пошта Пісочна каля Жыдачэва.

*) паводле дiаграмы на выстаўцы ў Чыкаго ў 1933 г.

Najlepšaja hadzina dnia

Nia ūsie ū dni hadziny roūnyja. Adna tabie idzieć, jak z kamienia, a druhaja lacić, jak żywaja wada ū krynicy. Hadzin ščaśliwych my žadajem sabie i pryjduć jany, tady my ciešymsia. Ad hadzin nieščaśliwych my ūciakajem, a spatkajemsia z imi, my tady płačam i narakajem. Hadzina radaści i wiasiella nas až pad nieba padkidaje, hadzina sumu i pryhniečańnia nas u ziamlu ūbiwaje! Taja hadzina dla nas najlepšaja, u jakoj my dniom najlepš čujemsia i robimsia najbolš zdolnymi da tworčaj pracy.

Adzin z nas ustaje ranieńka i biažyć užo da raboty, jon u ruchu i ū ruchu, až pakul nia zmučycca. A druhi ū hetym časie budzie spać biezsiabie. Kruhom jaho pryroda žywie, ciešycca i pracuje, a jon śpić, adpačywaje! Prychodzie wiečar. Pieršamu źlipajucca wočy, jak usio ū pryrodzie zacichaje, chawajecca, korčycca i adpačywaje, tak i čaławiek hety ūžo śpić, nabirajučysia nowych sił da zaūtrašnich hadzin pracy. A tady heny druhi pracawać tolki pačynaje. Hety nia jdzieć z pryrodaj. Jon idzieć u razrez z joju. Pryroda śpić, jon žywieć. Pryroda žywieć, jon śpić. Chiba tolki niejki wyniatak budzie, što znojdzie sabie najlepšyja hadziny dnia na pierakor pryrodzie. Zaūsiody nam usim u zhodzie z pryrodaj treba šukać najščaśliwiejšych hadzin dnia.

Naša ščaśliwaja hadzina i ad pahody zaleža. Udošč čaławiek bolš ciažki i kisły. Tady jon tolki zdolny spać. A na pahodu čaławiek lohki i tworčyja siły jaho dziūna tady ūzrastajuć. Na pahodu kudy mienš čaławiek śpić. Uznoū toj samy čaławiek, ale zimoj jon inšy, a pryjdzie leta, jon uznoū inšy. Hetyja pory hodu mianiajuć čaławieka, mianiajuć jaho dzień i jahonuju hadzinu pracy. My ūzimku prywykajem da takoha paradku dnia, a ūletku ū nas dzień inšy. Dla taho samaha čaławieka adzin dzień ščaśliwaja jamu hadzina budzie heta, a druhi dzień hena. Stul wysnawak, što sprawa najlepšaj hadziny dnia dla čaławieka jošć wielmi hibkaja i nia stałaja. Jana najbolš zaleža ad samych nas. Jak prywykniem my razumna kirawać našaj štodziennaj pracaj i stojka hetaha paradku my trymajemsia, tady da najlepšaj hadziny dnia my skarej prychodzim. Nam treba dobra praz dzień nastroicca i ci chočacca nam, ci nia chočacca, ale jak my sabie ūłažyli dzień, taho paradku my trymacca majem. U hetym kožny chaj sam siabie wyrabie i dapilnuje i spraktykuje. Čaławiek da ūsiaho prywykaje, jon pryswajwaje roznyja sabie dobryja i błahija nałohi. Taksama i da najlepšaj sabie hadziny dnia jon układajecca. Bo dla čaławieka mohuć być usialakija dni i roznyja abstawiny žyćcia, dyj sami ludzi bywajuć z roznymi i duža źmiennymi charaktarami. Heta ūsio treba brać pad uwahu i treba ūmieć, u jaki bok pawiarnuć swaje hadziny dnia. Bywaje, što naranicy razłožyš sabie na cełу dzień rabotu i čas hetak, a ū praktycy wyjdzie niešta zusim inšaje. Dumaješ iści žać, a pojdzieš kasić.

Rańnija hadziny dla nas buduć zaūsiody najlepšymi. Tady my adpačyūšy, świeżyja ū nas siły i bolšaja achwota da pracy. U hetym časie najbolš nam i karystać treba z pryjemnaściaj addajučysia swaim zaniatkam. pryjdzie pałudzień, i my ūžo čujemsia zmučanymi. Pa pałudni nam možna na koratka prylehčy, adpačyć, zadramać, kab skora ūznoū uskočyć da raboty. Hetak spalhnuūšy, udzień my z nowymi siłami dalej wiadziom swaju rabotu. Da wiečara jašče hadzin dobrych z piać my pracawać budziem karysna. Nia dobra robie toj, chto prywyk siadzieć doūhimi wiečarami i pracawać unočy. Kładziecca adpačywać jon pozna i adrazu zasnuć jon nia moža, rabotaj swajej jon padražnieny. Na't jon i śpić, ale impetam tym jaho mazhi dalej pracujuć. Paśla čaho jon samaj ranicaj najkrapčej śpić, tady, kali najlepšaja para žyć i pracawać. Mnoha zaleža najlepšaja hadzina dnia ad tej pracy, jakoj čaławiek zajmajecca, ad taho stanowišča, na jakim jon pracuje i ad tych ludziej, z jakimi jon pracuje. Praca rozumam, što twora i razwodzie dumki, najbolš upryjemniaje čas i hadziny dla čaławieka. Stanowišča wyšejšaje ū hramadzianstwie dla čaławieka taksama ū jahonych hadzinach dnia duža mnoha znača. Čaławiek pniecca, kab być lepšym, kab jaho chwalili i bolš karystali z jahonych hadzin pracy A ludzi, z jakimi chto pracuje, nie mała i jany ūpryjemniajuć čas i hadziny nam pracy. Dobry susied i to nam mnoha znača, a dobry pry mnie rabotnik — heta paławinu lahčejšaja maja rabota. Dyk jasnaja reč, što sprawa najlepšaj hadziny dnia dla ūsich ludziej nieadnalkowaja. Jak kamu i jak kali napatykajecca takaja ščaśliwaja hadzina. Naprykład chwory, što lažyć u łožku, hadzin ščaścia jon nadta niamnoha maje.

U toje mnie nia chočacca wieryć, što mnohija ludzi kažuć, byccam hadzina dla čaławieka najščaśliwiejšaja budzie taja, u jakuju jon na hety świet prychodziū. Kali heta było dniom, tady najlepšaja jaho hadzina ūdzień budzie, kali-ž radziūsia jon unočy, to i hadzina jaho ščaśliwaja ūnočy budzie! Jošć ludzi, što nadta wosień lubiać, a jošć, što nadta lubiać wiasnu. Jany, musić, uwosień, abo wiasnoj radzilisia.

My adno tolki dobra wiedajem, što časta zusim niezaležna ad nas my znachodzim u žyćci hadziny swajho ščaścia. I sami tady my nia wiedajem, adkul jano nam heta biarecca!

W. D—a

USIAČYNA

Śpiarša kamunist, a ciapier fašyst.

Wiedamy hišpanski fašyscki hienerał Mołо, jaki ciapier jość hałoūnakamandujučym madrydzkim frontam paūstancaū suproć respublikanskaha wojska, śpiarša byū kamunistym. Hety samy Mołо, 10 hadoū tamu, napisaū knižku pad zahałoūkam „Upadak Manarchii," u jakoj dakazwaū, što časy manarchii ūžo končylisia i nadyjšła para sawieckich respublikaū.

Ślubnyja piarścionki ū Sawietach.

Śpiarša balšawiki razburali siamju i zawodzili h. zw. „wolnuju luboū". U rezultacie akazałasia, što hetkaja „wola" stałasia niawolaj. Ciapier užo ūznoū waročajucca ū Sawietach da žanimstwa i dziela hetaha wiarnulisia da ślubnych piarścionkaū, jakija adkryta pradajucca ū kramach.

Aryšty siabroū Kaminternu?

Polskaja presa padaje: pa Maskwie chodziać čutki, što tam aryštawali delehata niamieckaj kamunistyčnaj partyi ū Kaminternie Pika i niamieckaha kamunista Eberlajna, tak-ža siabra Kaminternu.

„Čyrwonaja armija rasšyryć akno ū Eūropu".

Na Kanhresie Sawietaū u Maskwie sakratar Leninhradzkaha partyjnaha kamitetu Zdanow u pramowie zajawiū:

„Kali Estonija, Łatwija i Finlandyja pasłuchajuć padšeptaū fašystaūskich awanturnikaū, dyk čyrwonaja armija, apirajučysia na Leninhradzkim promyśle, rasšyryć akno ū Eūropu, kab pabačyć, što za hetym aknom robicca".

Ale-ž bałtyckija dziaržawy nie waroža nastrojeny da SSSR. Estonsk hałoūnakamandujučy hien. Lajdoner pajaśniaje:—„Našyja suadnosiny nikoli jašče nia byli takija dobryja, jak ciapier. My wiedajem, što SSSR choča žyć z nami mirna".

Hetak estoncy hladziać na Sawiety. Hetak hladziać łatyšy i litoūcy. Dyk kamu takaja pahroza?

Jakaja budzie sioleta zima.

Šwedzki meteoraloh Zandštrem pradskazaū na padstawie swaich dośledaū, što sioletniaja zima budzie wielmi wostraja. Pradskazańni swaje apiraje Zandštre miž inšym na takich zaūwahach, što sioleta ryby ūhry wyniatkowa rana wyrušyli ū mora, ptuški nadta rana pačali adlatać u wyraj, kury t. zw. „śniežki" źbialeli sioleta na 4 tydni chutčej, jak zwyčajna i ūreščie, što ciopłaje marskoje ciačeńnie Golfštrom krychu adchiliū swoj bieh ad Eūropy.

Усякія беларускія кніжкі, газэты, календары, часапісы найвыгадней дастанеце ў

Беларускай Кнігарні „Пагоня"

Вільня, Завальная 1—2.

Каталёг беларускіх кніжак, на жаданьне, высылаецца бясплатна.

Biełaruski Instytut
Haspadarki i Kultury
Vilenski Addzieł
Vilnia, Zavalnaja 1—1.

Pračytaj, sam pryjdzi i druhich pryviadzi.

PAWIEDAMLEŃNIE

U niadzielu dnia 6.XII.1936 hodu ū zali Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury ū Wilni pry Zawalnaj wul. 1—1 adbudziecca lekcyja na temu:

Mandžuryja, kraj i ludzi II č.

1. Narodny byt kitajcaū i japoncaū: a) typy mandžuraū, kitajcaū, japoncaū i karejcaū, b) mowa, c) zwyčai, d) rykšy, e) sudy, f) budowy;
2. Relihija (buddyzm);
3. Chryścijanskija missii ū Mandžuryi.

Lekcyju pračytaje Ks. J. HERMANOVIČ.

Pačatak roūna a hadzinie 17-aj. Uchod wolny i biaspłatny.

Urad Wilenskaha Addziełu BIHiK.

Ужо выйшлі з друку і паявіліся ў прадажы

„Беларускі Адрыўны Календар на 1937 год"

(надрукаваны гражданкай (рускімі літарамі)

i „Biełaruski Adryŭny Kalendar na 1937 hod"

(nadrukawany łacinikaj (polskimi litarami)

Календары гэтыя былі Віленскім Гарадзкім Стараствам сканфіскаваныя, дзеля таго аднак што Суд зацьвердзіў канфіскату толькі дзьвёх картачак, рэшту календароў Староства зьвярнула выдаўцом, якія ўпарадкаваўшы календары, пусьцілі іх ужо на рынак.

Цана аднаго экзэмпляра гэтых календароў 50 грошаў.

Хто купляе ад 10 да 25 календароў, той плаціць па 42 грошы; ад 25 да 100—плаціць па 37 гр.; хто купляе больш 100 календароў, плаціць па 35 гр.

Беларускія адрыўныя календары маюць два стылі: новы і стары. Сьвяты праваслаўныя і каталіцкія. Усход і заход сонца. Зьмены месяца. Зьмены пагоды. Шмат розных практычных і цэнных парадаў, цікавых вестак, прыгожых вершаў і сьмяхотных жартаў.

5-га лістапада сёлета выйдзе з друку і будзе ў прадажы вялікі, прыгожа выданы, вельмі цікавы і цэнны календар кніжка пад назовам.

„Беларускі Сялянскі Календар на 1937 год"

ЦАНА АДНАГО ЭКЗЭМПЛЯРА ЎСЯГО 50 ГРОШАЎ

Купіць беларускі календар можна ўсюды і ўва ўсіх календарных прадаўцоў у нашым краі.

Галоўны склад беларускіх календароў у Беларускіх Кнігарнях у Вільні.

Redaktar A. Dasiukiewič Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny ū Wilni, Zawalnaja 1 — 2. Wydawiec A. Šutowič